

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 880.

CHICAGO, ILL., 24. JULIJA (July 24), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3689 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

ALI BOMO RAZUMELI NOVO SITUACIJO IN JO ZNALI IZRABITI?

Vsa leta svojega obstoja je bila socialistična stranka *stranka izolacije*. Ni bilo mogoče drugače. Unije so bile tu preje kot socialistično gibanje in bile so nesocialistične in protisocialistične. Kjer se je v njih pojavil socialistični duh, je bil prej ali slej zatrt radi posebnih razmer, ki so vladale v tej deželi, o katerih pa tu sedaj ne bomo razpravljali. Dogajalo se je, da je ta ali ona unija indorsirala soc. stranko, oziroma njene kandidate in sodelovala z nami v volilni kampanji. Vzlic tem pojavom smo ostali stranka izolacije, — stranka, ki se je mogla zanašati samo na svoje članstvo in *svoje časopisje*.

Dosegli smo milijon glasov, oddanih pri predsedniških volitvah, dobili smo število občin pod svojo upravo, izvolili par kongresnikov in mnogo poslancev v legislature, toda do večje politične moči nismo nikdar prišli. Bili pa smo močna vzgojevalna socialistična stranka, stranka, ki je izvežbala tisoče delavcev, ki so danes v vodstvih unij ter raznih progresivnih gibanj in organizacij. Poučili smo milijone ljudi o socializmu in pripravljali teren za organiziranje stranke, v katero bi spadale unije in razne druge radikalne in progresivne organizacije kot celote. To je bila naloga socialistične stranke, tudi če se je ne bi zavedala, in vršila jo je!

Bili smo stranka brez zaledja; delavska stranka *izven mas* delavstva. Sodelovali smo z unijami brez duha skupnosti. Kazali smo na njihove napake, na njihovo politično zaostalost, na nesmiselnost njihovega sodelovanja s kapitalističnimi strankami, one pa so nam odgovarjale največ z molkom in navajale svoje članstvo glasovati za kandidate kapitalističnih strank naprej.

Toda tako ni moglo zmerom ostati. Številni sodrugji so se umaknili iz naše stranke in šli med maso organizirati nova gibanja. Ena so postala močna, npr. nestransarska liga na osrednjem zapadu in severozapadu. Večinoma so se ponesrečila, toda volja za ločitev od kapi-

talističnih strank je rasla. Čas za premenitev *naše* taktike je dozoreval.

Detroitška konvencija socialistične stranke (l. 1921) je z malo večino glasov zaključila podvzeti korake, s katerimi naj bi se pronašlo, dali je ustanovitev ameriške delavske stranke, kateri bi pripadale unije, mogoča in v koliko.

Tako je nastala "Konferenca za progresivno politično akcijo", — zaplodek, ki se razvija v stranko ameriškega delavstva in malih farmerjev.

Socialisti pri delu za grajenje skupne stranke nismo delali vrišča in ako bi *vse* naše članstvo bilo v *stanju zapopasti pomen te akcije*, bi naše vodstvo še manj naglašalo, da gre tok novega gibanja v socialistično strugo. Čim manj nepotrebne vrišča, *toliko prej bomo iztrgali mase ameriškega delavstva kapitalističnim strankam*. In to je *prvo*, kar moramo doseči!

Dne 4. in 5. julija je imela v Clevelandu konvencijo "Konferenca za progresivno politično akcijo," ki se je izrekla iti v boj proti republikanski in demokratski stranki, z drugimi besedami, proti privatnim interesom.

Konvencija K. P. P. A. je nominirala predsedniškega kandidata, ki ni socialist. Sprejela je platformo, ki še ni socialistična. Unije, ki so bile zastopane na konvenciji, niso socialistične organizacije. Ampak bila je delavska konvencija, ki je zastopala do štiri milijone *organiziranih* delavcev.

Prvič v zgodovini je dobila socialistična stranka priložnost nastopiti s svojimi predstavniki *pred maso delegatov*, ki so jih poslale unije. In prvič v svoji zgodovini je dobila priložnost delati med njimi, ne da se bi ona ločila od socialističnega programa, ampak *da pridobi organizirano delavstvo za samostojno politično akcijo in za SOCIALIZEM!*

Naša naloga v novi orientaciji ni lahka, toda je lažja kot je bila v prošlosti. Marsikaj se nam ne bo dopadlo, marsikaj nam bo zoperno, imeli bomo težke boje, predno zmesimo to testo

in ga formiramo v močno delavsko stranko s *socialistično dušo*.

Skozi par desetletij je bila naša stranka edina predstavnic delavskega ljudstva na političnem polju. Bila je vedno v prvih vrstah in se borila proti zunanjim in notranjim sovražnikom, — borila se je z enako vnemo proti kapitalizmu kakor proti nevedi med delavsko maso. Toda ker je bila stranka izolacije, — v obstoječih razmerah ni mogla biti drugega, — se je oddaljila strokovno organiziranemu delavstvu in sedaj mora iti par korakov nazaj k njemu, da bomo šli potem *skupno naprej*. In to je pravilna taktika, pravilna zato, ker verujemo v zmago socializma, ker verujemo v bodočnost naše stranke.

Ali bomo v stanju razumeti novo situacijo in jo izrabiti? Bomo, toda le tedaj, če se bomo znali poglobiti v položaj in zapopadli, da smo del velikega gibanja, ki ga je treba šele pridobiti za socializem. Pridobili smo ga, da se je odtrgalo od starih strank in stopilo na radikalna pota. In sedaj ga je treba *voditi naprej*.

Socialistična stranka *ostane* socialistična stranka. Vršila bo svoje funkcije naprej. Udeleževala se bo volilnih bojev. Poučevala bo delavstvo o socializmu. To je delala v prošlosti. Sedaj pa imamo priložnost vršiti vse to delo med veliko večjo maso kot v prošlosti z veliko večjim uspehom s pomočjo organizacij, s katerimi preje nismo imeli direktnih stikov. Te odnose je moramo jačati.

Tekom te kampanje naj bo vse naše delo posvečeno utrjevanju in jačanju socialistične stranke ter sodelovanju z unijami in drugimi organizacijami, ki so se izrekle za samostojno politično akcijo. Čim jačja bo naša stranka in čim večji bodo uspehi skupne akcije to jesen, toliko lažje in toliko učinkovitejše bomo na januarski konvenciji položili temelj, na katerem bomo gradili mogočno socialistično gibanje, ki bo privedlo Zedinjene države v socializem.

***

Jasna beseda in odločno stališče.

Ko je prišlo na dnevni red vprašanje Ku Klux Klana, se mu socialistična konvencija v Clevelandu ni izbegavala ali ga hotela prikriti z zavijajočimi frazami. Izjavila je odprto in odkrito:

“Socialistična stranka odločno obsoja Ku Klux Klan in vsake druge poizkuse razdvajati delavstvo s plemenskimi, narodnostnimi in verskimi ščuvanji in vsaka prizadevanja, ki streme dobiti politično moč s terorističnimi metodami.”

Nobena druga stranka ni bila niti od blizu tako poštena in odkrita. Na njihovo čast, socialisti so prišli z odprto izjavo. Izjavili so kar so mislili in rekli kar je potrebno da se pove. — *New York World*.

Svetovni parlament.

(Iz kongresa amsterdamske strokovne internacionale na Dunaju.)

F. S. v “*Delavcu*.”

V tednu od 2. do 7. junija se je vršil na Dunaju kongres amsterdamske strokovne internacionale. Na kongresu je bilo zastopanih nad 19 milijonov strokovno organiziranih članov iz naslednjih držav: Belgije, Bolgarije, Danske, Nemčije, Anglije, Italije, Jugoslavije, Kanade (Amerika), Letske, Luksemburške, Holandije, Avstrije, Palestine (Azija), Poljske, Romunije, Juž. Afrike, Španije, Švedske, Švice, Čehoslovaške, Madžarske in Francije. Poleg teh so bili zastopani tudi ruski menjševiki — emigranti. Dalje so bile zastopane tudi naslednje mednarodne zveze: Mednar. zveza stavbinskih delavcev, mednarodna zveza tipografov, fabriških delavcev, klobučarjev, poljskih delavcev, živilskih delavcev, usnarjev in čevljarjev, litografov, slikarjev in pleskarjev, kovinarjev, javnih nameščencev, poštnih, brzojavnih in telefonskih uslužbencev, privatnih nameščencev, oblačilnih delavcev, Mednarodna zveza delavcev, in mednarodna zveza tesarjev.

Kot gostje so prisostvovali na kongresu še zastopniki naslednjih organizacij oz. zavodov: Socialistična delavska internacionala (London), Zadržna internacionala, mednarodna zveza delavk, Estonska delavska zveza in Mednarodni urad dela.

Rdeči Dunaj je že na predvečer kongresa pokazal, da ve ceniti pomen kongresa največje organizacije na svetu. Bakljada, katere se je udeležilo na tisoče dunajske socialistične mladine, je povzročila med delegati neko slovesno razpoloženje, katero je trajalo med celim kongresom.

Razprave na kongresu so bile na presenetljivi višini in stari borci kakor Sassenbach in Oudegest so nam zatrjevali, da take harmonije in globokega razumevanja položaja še niso doživeli na nobenem drugem kongresu.

Dasiravno smo prisostvovali kongresu ljudje iz 20 različnih narodnosti, različnih ras in ver, vendar je vladalo na kongresu razpoloženje, kakor med brati, ki so se nenadoma vrnili iz vseh vetrov sveta v domačo hišo.

Kakor je dunajska mladina na predvečer manifestirala z bakljami — simboli kulture in prosvete, tako je dunajski proletariat tretji dan kongresa (v četrtek) pokazal silo svojih železno discipliniranih organizacij. Kakih tristo tisoč proletarcev in proletark je kakor rdeči veletok manifestiralo po dunajskih ulicah za boljši svet — za internacionalo. Med njimi je pa korakalo 22 bataljonov delavskih rediteljev v krojih strumno in dostojanstveno kakor se spodobi mednarodni armadi. (Bataljon šteje 1000 mož). Z 42 godbami na čelu je defilirala ta silna vojska mimo zastopnikov svetovnega proletariata in kakor iz enih mogočnih prs se je slišal njihov pozdrav *Freundschaft! Freundschaft!*

Ni mi mogoče opisati kakšne čare smo uživali v tistih trenotkih. Dež je lil kakor iz škafa, kakor, da je cela narava preizkušala moč naše volje — ali vse zastoj bataljon za bataljonom, godba za godbo je korakala s v pozdrav povešeno zastavo mirno in dostojanstveno, kakor se to spodobi armadi miru in pravice. In čim bolj je lil dež, nazadnje tako, da kanali ni-

so mogli sproti požirati ogromne količine vode, ali po zdravi teh železnih mož so bili vedno glasnejši in vedno rezkejša povelja njihovih četnikov, ki so komandirali v pozdrav. Pa je zopet kakor v zasmeh preizkušnji narave prikorakal bataljon rediteljev — akademikov razkritih glav in nazadnje kakor iz marmorja izklesani tisoči telovadcev gologlavih v belih majcah brez rokavov kakor bogovi, katerih se dež ne tiče. Za temi so pa zopet prikorakale ogromne množice strokovno ali politično organiziranih članov možkih in žensk, mladih in starih, matere z otroci v naročju.

In čim bolj je lil dež, tem glasnejše so popevale te množice pesem odrešenja, pesem socializma, pesem internacionale. Kakor razpaljeno železo je bilo njihovo navdušenje in njihova vera v vstajenje večja kot vsi oceani sveta.

Dve in pol ure se je valil ta veletok mimo nas, začetkoma v šestnajstih štiristopih, in nazadnje, ko je bilo videti, da jih bo prebitela noč, so pa korakali v dvaintridesetstarih kakor mogočno valovje razburkanega oceana.

Utisi, ki jih je napravila na nas ta manifestacija so vekomaj neizbrisni. — Kongres je takoj naslednji dan povabil organizatorja rediteljskih bataljonov s. dr. Deutscha, da obdrži kratko predavanje o organizaciji rediteljev in predsednik kongresa je med viharim odobravanjem stavil predlog, da pokloni naša internacionala dunajskim rediteljem v znak priznanja prvo mednarodno zastavo.

Vrnili smo se iz Dunaja kakor prerojeni z edino željo, da bi tudi naš pokret postal vreden člen v veliki verigi internacionale, v tisti verigi, ki bo uklenila krivico in silje in dala človeštvu lepše bodočnosti.

Volilna kampanja K. P. P. A.

James Maurer, predsednik Pennsylvanske delavske federacije, Darlington Hoopes, tajnik socialistične stranke za Pa., in Chas. Kutz, predsednik pennsylvanske frmarske-delavske stranke, so sklicali v imenu svojih organizacij skupno konferenco, ki se je vršila dne 21. julija. Zastopniki omenjenih skupin ter raznih unij so razpravljali o načrtih za volilno kampanjo in drugih zadevah, tikajoče se enotne akcije ameriškega delavstva, združenega v K. P. P. A.

V New Yorku vodi kampanjo socialistična stranka in ameriška delavska stranka, katere glavni del je socialistična organizacija države New York. La Follette bo kot predsedniški kandidat označen v New Yorku najbrž na listi socialistične stranke in ameriške delavske stranke. Kot je situacija sedaj, bo La Follette kandidiral na listi socialistične stranke tudi v Oklahomi, Californiji in mogoče v nekaterih drugih državah.

Konferenca zastopnikov organizacij v Illinoisu, ki so pridružene K. P. P. A., se bo vršila v nedeljo 27. julija, na katero so povabljeni tudi zastopniki J. S. Z.

Prošlo nedeljo je imela socialistična stranka mesta Milwaukee svoj piknik, ki se ga je udeležilo 65.000 oseb, največ v zgodovini njenih priredb.

“Proletarec” se mi zdi vedno bolj zanimiv in podučen list,” nam piše neki naročnik. Agitirajte, da se ta list še bolj razširi. Več naročnikov pomeni boljši list.

SEMINTJA.

Računanje in samomori. — Kratka vest. — Sredstvo proti eksplozijam v rovih. — Zaostali Korejci. — Obisk v Leningradu. — Needinstvo troedinega naroda. — Pravilna taktika.

V Nemčiji se množe samomori. Razni faktorji preiskujejo vzroke. Nekateri zdravniki pravijo, da so bankovci, glaseči se na milijarde mark, zmešali Nemcem glave, da se zatekajo k samomoru za vsako malenkost. Velikih številkih neuki ljudje res niso vajeni, toda računati so morali. To je po mnenju zdravnikov pri mnogih povzročilo živčno oslabeledost in obup nad življenjem. Zelo čuden vzrok. Drugi, ki najbrž tudi poznajo razmere v Nemčiji, pravijo, da je glavni vzrok za večino samomorov beda. Ljudje, ki imajo dovolj mark, si lahko pomagajo in tudi računati se nauče. So pa tudi taki, ki znajo računati, toda nimajo mark, s katerimi bi si nabavljali reči, ki jih potrebujejo za preživljanje. Beda pa je najboljšo sredstvo za pospeševanje živčne onemoglosti.

John Lipski, premogar, star 44 let, je skočil v šaft premogovnika Madison Coal družbe v bližini Divernona, Ill. Bil je na mestu mrtev. Hodil je od premogovnika do premogovnika in moledoval za delo. Bosi so mu odgovarjali, da ne najemajo, ampak odpuščajo premogarje, posebno starejše. Nekoliko pred časom ko se je zadnjič podal v globino, na svoj način, je še prosil hrane, toda ker je bil brez sredstev, je ni dobil. — To je kratka vest kakor je bila priobčena v dnevnikih. Ena izmed mnogih. In ameriškim delavcem se ni treba ubijati z milijardami, kajti dolar je skoro še zmerom dolar.

Niso vsi samomori posledica bede. Toda večinoma vsi imajo vzroke v današnjih socialnih razmerah, posledica kapitalistične ekonomske uredbe. Skrb za preživljanje, prenaporna fizična in duševna dela, dolgotrajna brezposelnost, bolezniness itd., so stvari, ki poganjajo ljudi v predčasni grob.

Ameriška družba za delavsko zakonodajo deluje med drugim za preprečenje eksplozij v premogovnikih. Pronašla je, da je kamenit prah eno izmed najboljših sredstev za preprečenje eksplozij premogovega prahu. Škropljenje rorov s kamenitim prahom pobere s seboj premogov prah in s tem je nevarnost za eksplozijo, ako ne odstranjena, vsaj omejena. Ampak to bi stalo! Omenjena družba pravi da ne, ker bi odpadli stroški s predelavanjem rorov po eksplozijah, kar stane milijone dolarjev na leto. Če

se preprečijo eksplozije, odpadejo ti stroški in premogarji bi dobili priliko umirati naravne smrti.

* * *

Japonske oblasti v Koreji imajo težkoče odvaditi Korejce rabiti proge za šetanje in "posteljo". Ob vročih večerih imajo Korejci baje navado spati na progah. Nekaj cunj na tračnici jim služi za vzglavje. Vlaki so raditega ovirani in dogodilo se je že mnogo smrtnih nesreč. Železnice so za Korejce nova stvar. Japonci so pričeli z vzgojevalno kampanjo, ki ima namen poučiti Korejce, da se z lokomotivami ni šaliti. Ljudem po deželah, ki so preprežene z železnicami, se zde Korejci smešni in zaostali, ker postavljajo svoja življenja tako nesmiselno v nevarnost. Ampak tudi po takozvanih naprednih deželah ljudje šetajo po raznih nevarnih progah, ki vodijo v vojno, v pomankanje in mizerijo. Kakor primitivni Korejci, tako se bodo morali tudi prebivalci "civiliziranih" dežel odvaditi "spati" na nevarnih progah.

* * *

Prvič, od kar ima Rusija sovjetsko vlado, je prišla v leningradsko luko tuja vojna ladja na prijateljski poset. Bila je italijanska. Velike množice Rusov so ogledovale italijanske mornarje, ki jih je poslala na obisk Mussolinijeva vlada. Nezaupnost se je kmalu umaknila prijateljskemu kramljanju. Ruske oblasti so priredile tujim gostom zabavo in italijanski mornarji so so vrnili z enako priredbo. Banketa sta bila dobro obiskana, toda govorov in zastav ni bilo. Obe strani sta se sporazumeli, da je tako najboljšo; Rusi ne bi mogli napiti Mussolinijevi Italiji in poveljnik italijanske križarke ne bi mogel nazdraviti boljševiški Rusiji. Toda medsebojno prijateljstvo je obema potrebno.

* * *

A. R. Decker poroča iz Dunaja, da se jugoslovanska vlada, ki jo je sestavil Jovanović, boji novih volitev v skupščino, ne radi bojazni da bo poražena, ampak radi nevarnosti krvavih izgrediv. Politična situacija je napeta in strankarske strasti so razplamtene. Troedini narod je zelo needin in njegov ugled v inozemstvu je ničev. Jugoslovanski bratje se ne počutijo kot bratje v svoji deželi, zato se sovražijo kot se morejo samo bratje sovražiti. Vzelo bo par generacij, predno se bodo dodobra spoznali in se naučili delati skupaj za prospeh svoje dežele in — drugih dežel. Predvsem bodo morali spoznati, da je nadvlada enega dela nad drugimi škodljiva vsem in prav nikomur koristna, razun morda tujim deželam z imperialističnimi ambicijami.

* * *

Na drugem mestu v tej izdaji je priobčen dopis Antona Žagarja iz Sheboygana. Sodrug Žagar je prišel v Ameriko po vojni in v razmehoma kratkem času je zapopadel tukajšnje razmere boljše kot marsikdo, ki je že leta v tej re-

publiki. S sodelovanjem drugih sodrugov in somišljenikov je razširil "Proletarca" kot je razširjen v malokateri drugi naselbini. Sodrug Žagar mnogo čita in mnogo misli. Zato ga fraze prenapetežev niso vrgle iz ravnotežja. Ker mnogo dela, tudi ve, da je lažje razdirati kakor graditi. Svoj dopis je posvetil razdiračem in Novaki pri "D. S." se iz njega lahko mnogo nauče.

* * *

Ameriško politično življenje se prečiščuje. Velike mase delavcev in farmerjev so prišle do spoznanja, da nimajo v republikanski in demokratski stranki ničesar iskati. Ampak to spoznanje jih ne bo privedlo v socialistično stranko na mah. Čudeži so v politiki neznana stvar. Toda socialisti so dobili priložnost delati med to maso in jo pridobiti za socializem, kar bo zahtevalo časa in truda. Naloga je hvaležna in izvedljiva, in ker je izvedljiva, je naša dolžnost da se jo lotimo na pravičen način. Pot, ki smo jo zavzeli v Konferenci za progresivno politično akcijo, je pravilna. Naše delo v bodočnosti ne bo tako enostavno kot je bilo v prošlosti. Treba bo previdnosti, da obdržimo in utrdimo, kar smo spravili skupaj. In treba bo mnogo dela, da bomo to kar smo strnili skupaj naučili socialistično misliti. Polje za delo se je sedaj socialistom samo ponudilo. Vsi med orače in ga obdelujmo, da bomo želi socializem.

***

Kampanja laži.

John W. Davis, predsedniški kandidat demokratske stranke, je po poklicu odvetnik. Svoje klijente ima večinoma na Wall Streetu. On je legalni zastopnik Morganove finančne hiše, v kateri je nevidna ameriška vlada, raznih železniških družb, trustov itd. Predno je bil nominiran, je "evangelist" W. J. Bryan svaril konvencijo, naj ne nominira takega moža za predsedniškega kandidata, kajti če misli nominirati Davisa, je boljše, da nominira direktno Morgana.

Davis je bil nominiran. Kmalu zatem so v časopisje prišle vesti, da je bil Davis ne samo zastopnik trustov, ampak da je l. 1913 zagovarjal v W. Virginiji E. V. Debsa in "Mother" Jones. Čikaški dnevnik pa so dan pozneje poročali: "Debs je dejal, da ga zelo veseli, ker je njegov prijatelj Mr. Davis dobil predsedniško nominacijo. V javnosti bo sicer podpiral kandidato La Folletta, toda kako misli v srcu, je pa drugo vprašanje." Na kratko: Debs je za Mr. Davisa.

Ko so Debsu povedali kaj pišejo o njemu, je postal sledečo izjavo: "Vesti, da me je J. W. Davis, predsedniški kandidat demokratske stranke, kedaj zagovarjal, so izmišljene. Resnica je, da nisem nikoli videl Mr. Davisa in da nisem imel z njim nikdar nikakih opravkov. Dotično poročilo je bilo fabricirano in ne vem kako je moglo nastati."

Ko je poročevalec nekega lista vprašal mater Jones, če jo je Davis v resnici zagovarjal, je odvrnila: "Noben odvetnik me ni nikoli zagovarjal v W. Virginiji niti nikjer drugje."

Kampanja laži je v teku. Glasilo Wall Streeta poziva kapitalistično časopisje, naj zatre vse vesti o La Follettovi kampanji. Ker pa se vesti ne more kar tako zatreti, jih bodo potvarjali, kakor navadno.

Robert M. La Follette.

Konferenca za progresivno politično akcijo je na svoji konvenciji dne 4. julija v Clevelandu nominirala R. M. La Folletta za predsedniškega kandidata. Drugih nominacij ni bilo.

Robert M. La Follette je po prepričanju progresivec, karkoli se že tolmači pod to besedo. V političnem življenju je aktiven nad 40 let. Njegova zgodovina je čista. Privatnim interesom ni služil nikdar, pač pa je bil proti njim v boju. Socialisti in La Follettovi progresivci niso živeli v prijateljstvu. V Wisconsinu, kjer je socialistična stranka politično močna in kjer ima La Follette kontrolo nad mašinerijo republikanske stranke, sta si bila oba elementa v volilnih kampanjah v vednem nasprotju. V legislaturi pa so socialistični poslanci naganjali La-follettovce izvajati obljube, ki so jih dajali prebivalcem Wisconsinu tekom kampanje. Danes se Wisconsin ponaša, da ima izmed vseh držav ameriške Unije najbolj progresivno zakonodajo.

Pri zadnjih volitvah v zvezni senat socialisti v Wisconsinu niso postavili protikandidata La Follettu, prvič ker ne bi dobil mnogo glasov radi priljubljenosti ki jo uživa La Follette, in drugič, ker se je imelo v vidiku kooperacijo, iz katere mora iziti skupna stranka ameriškega delavstva in farmarjev. Kongresnik Berger je na konvenciji socialistične stranke dejal, da če je kdo, ki pozna La Folletta in njegovo delovanje, ga pozna on, ker je bil šestindvajset let v boju proti njemu. V teh letih pa je spoznal, da ima La Follette iste sovražnike kakor socialisti in med vojno je bil istotako zaničevan kakor socialisti. Nahujšana množica je demonstrirala proti La Follettu kakor proti socialistom. Če ni bil izključen iz senata, kakor je bil Berger iz kongresa, je vzrok v tem, da je bil La Follette član republikanske stranke in da je imel več vpoštovanja kakor socialisti, ki so imeli proti sebi vse "javno" mnenje, kakor so ga izoblaste pijavke, militaristi, mednarodni bankirji in džingoistična drhal.

La Follettov glas med vojno ni segel daleč; ni mogel. Po vojni, ko se je naščuvana drhal nekoliko umirila in ko so se pričele objavljati številke, ki so pokazale, da je število milijonarjev v tej deželi naraslo za več tisoč, da so visoki patrijotje kradli kakor še nikdar poprej, je La Follettov glas zopet prodril med množice. Postal je ljubljenec progresivnega gibanja, ki ga je že pred meseci izbralo za svojega predsedniškega kandidata.

La Follette je bil po imenu politik republikanske stranke, ki si jo je v Wisconsinu popolnoma osvojil. "Pravi" republikanci so mu neshetokrat svetovali, naj se pridruži socialistom, katerim po svoji politiki in mišljenju pripada, toda La Follette je "vrtal" naprej v republikan-

ski stranki in izvrtal je precej lukenj. Toda republikanska stranka je ostala "republikanska", — dekla vladajočega razreda, izvršujoča pove-lja privatnih interesov. La Follettov "reformizem" jo ni mogel izpreobrniti.

V svojem programu se je La Follette izrekel za organiziranje nove stranke in je v tem oziru dejal:

"Jaz sem za pošteno razpodelitev v ameriški politiki, uverjen, da bo ljudstvo meseca novembra podvzelo tako akcijo, ki bo zagotovila ustanovitev nove stranke, v kateri se bodo lahko združili vsi progresivci . . . Permanentne (trajne) politične stranke so bile v tej deželi rojene po predsedniških kampanjah in ne med kampanjo; in prišle so iz ljudstva, ne pa vsled proklamacij posameznih voditeljev."

Radi te in drugih podobnih izjav je socialistična stranka indorsirala La Folletta za predsedniškega kandidata, ker vidi pred seboj cilj: *združenje ameriškega delavstva v enotni stranki.*

E. V. Debs pravi o La Follettu:

"Četudi on ni socialist, se ga nam ni treba sramovati ali se opravičevati radi pomoči, ki mu jo bomo dali v tej velevažni uri. Vse svoje življenje je stal kot mož v boju za pravico na način, ki se je njemu zdel najboljši. Plutokracija ga je nesramno obrekovala, blatila in preganjala, kljub temu se niso drznili niti njegovi najhujši nasprotniki dvomiti v njegovo poštenost in personalno integriteto . . ."

La Follette je politik, okoli katerega so se lahko strnili vsi elementi, iz katerih se ima ustanoviti nova stranka. V tej kampanji se bodo medsebojno spoznali in uglasili difference, da se bodo na januarski konvenciji toliko ložje koncentrirali in vodili bodoče kampanje kot trdno organizirana stranka.

La Follette ve, da so bili socialisti njegovi politični nasprotniki, toda istotako ve, da so privatni interesi sovražni socialistom in progresivcem, katerih voditelj je La Follette. Unije, ki so se nam približale in mi njim, bolj in bolj spoznavajo, da je politična akcija orožje, ki lahko služi delavstvu ravno tako dobro kakor kapitalističnemu razredu.

Tako smo napravili prvi uspešen korak v "enotno fronto". Drugi bodo sledili, ker socialisti ne nameravamo počivati.

***

John W. Davis je vzel počitnice.

John W. Davis, predsedniški kandidat demokratske stranke, bo pretrgal svoje stike s Pierpont Morganom. To se glasi enako kakor če zakleneš vrata potem ko ti je konj ukraden. John, povej Morganu, da se boš povrnil po volitvah. — *Milwaukee Leader.*

IVAN CANKAR:

KURENT

Starodavna pripovedka.

(Nadaljevanje.)

Človek mu je prišel naproti, ki ni bil ne otrok ne starec. Siv in vel je bil njegov obraz; leta niso bila zapisana na njem, pač pa je bilo zapisano topo trpljenje. Opotekal se je ter spotikal, ob zgodnjem mraku že pijan; kuštravi lasje so mu viseli na čelo, klobuk je bil izgubil, obleka je bila povaljana. Z obema rokama je mahal in je govoril naglas.

"Pa kaj se jeziš, pa kaj da bi ne pil, kaj da ne bi vsega zapil? Ljuba duša, privošči mi žganja, še sama ga pij! Za koga bi stiskal? Povej po pravici! Na jih, te groše, le varno jih spravi, pa razodeni, kaj da boš z njimi! Kdo bo oblečen, kdo bo nasičen? Ljuba duša, nič ne jokaj — kdor je obsojen, bo obešen, pa mir besedi! Kadar bom rdeče pljunil, takrat bom odrešen — sodba je taka! Le daj jih, te groše, le sem jih daj; naroči, nalij! Kdor bo legel nocoj, bo jutri počival ta dolgi počitek, oddahnil si bo na vekomaj! — Privošči mi žganja, ljuba duša, privošči počitka!"

Kurent je poslušal to žalostno pridigo; zazibal je gosli, vzdignil je lok. Pesem je zapela preko črne doline.

Pijanec je obstrmel, nato je zavrnil od radosti in je zaplesal. Ne on sam; prišli so, Bog sam vedi odkod, kakor krti izpod krtin in komaj je Kurent zagodel, je vodil procesijo.

Bila je procesija, kakor je Kurent še nikoli ni videl. Strašna bi bila ob belem dnevu, strašnejša je bila v mraku, pod nizkim, temnim nebom. Ali so se bili izkópali iz zemlje, pa se jih je še držala črna prst na licih, na rokah, na obleki? Ali so grešniki, na smrt obsojeni, pregledali železne verige ter planili na cesto, da plešejo v blatu, svobode pijani?

"Zagodi nam, Kurent, upijani nas žejne, veselja daj žalostnim!"

Kurent je godel in je šel pred njimi. Prišli so do hiše velike in mogočne; vrt je bil pred njo, drevje pa je bilo pritlikavo in golo, ne dalo bi sence ne za dlan.

Stopil je v hišo evangelist veselja. Težka, strupena soparica mu je bušila v obraz, njemu, Kurentu, ki je bil vajen svatb in sedmin.

Ozrl se je in je rekel:

"Ne duh življenja, duh smrti je tukaj!"

Prostorna je bila izba, in za prvo še druga, za drugo še tretja; strop je bil nizek in črn, rdeča svetilka je visela od njega, ali svetila je komaj, da se je lice razločilo od lica. Vsi obrazi so bili bledi, pod dremotno svetilko še bledejši in bolnejši.

Obraz do obraza, telo do telesa; materam in sestram v naročju so sedeli otroci; bledi in postarni so bili, gledali so stekleno in pili so žganje.

Kurent je zatisnil oči in je zagodel pesem tako veselo, da je vztrepetal sam težki, strupeni vzduh, kakor da je bela roka mahnila vanj. Krik je planil iz vseh trudnih, ožganih grl, da se je stresel črni strop.

"Zagodi nam, Kurent, veselja nam daj!"

Kurent je stopil na klop, kakor se spodobi godcu, in je pogledal na blede grešnike; pogledal je in zazdelo se mu, da se je celo zaspana svetilka sama vzdramila ter se začudila.

Grešniki na smrt obsojeni so se bili nenadoma preoblekli v razuzdane, pijane svate. Nič več udanosti v očeh, nič več bridkosti; ogenj je gorel v njih, planil je siloma izpod težkega pepela; na sivih licih so se prikazale rdeče kaplje, kakor rane od noža. Vsa gneča, sama v sebe zagozdena, se je sukala v jadernem plesu; vseh sto potnih, vročih teles je bilo eno samo telo, ki se je sukalo v črnem kolobarju hropeč in vris-kajoč. Tam se je zasvetil obraz pod rdečo svetilko, dolg obraz, napol že mrtev; prikazala se je roka, rumena in koščena — čegav je obraz, čegava je roka? Kdo bi razložil!

"Zagodi nam, Kurent, to noč! Oj bodi nam poslednja noč!"

Godel je pesem najbolj veselo.

"Bridkost najgloblja, radost najvišja! Bodi vam, kakor veleva ukaz!"

Zgrudil se je eden vznak, drugi se je zgrudil na obraz, tretji pošev. Gneča je plesala po razlitem žganju in po truplih.

Takrat se je prikazalo deklo pred Kurentovimi očmi. Majhna je bila in tenka, lica so bila ozka in bela, v očeh pa se je svetil ogenj iz nebes. Stopila je predenj, stopila je k njemu, okoli vratu se ga je oklenila.

"Kedaj sem te videl in kje, kedaj sem te ljubil?" je pomislil Kurent. "Ali v življenju, pa v katerem življenju, ali v sanjah, v katerih sanjah?"

Oklenila se ga je okoli vratu, rekla je in je prosila:

"Kako je sladka tvoja pesem! Nisem je slišala nikoli do nocoj, le moje žalostno srce jo je občutilo! Ti pa si prišel in si zapel in si rekel: pojdi z menoj, pri meni je veselje! S teboj pojdem, kamorkoli drži tvoja pot!"

Kurent je nagnil glavo; prešerno pesem so prepevale gosli.

Ona je prosila.

"Prijazno me poglej, lepo se mi nasmej! Prišel si kakor božja luč v ta neblagoslovljeni kraj, v to moje grenko življenje. Grenkoba je, oj, od začetka do konca, umrla sem, glej, še predno sem živela! Črni prah je moj kruh, črni prah moje delo, črni prah moje veselje in moja mladost in moja ljubezen. Kadar sem jokala,

sem mislila nate — zdaj pa si prišel! Ne hodi več od mene, in če pojdeš, te primem za roko in te ne izpustim!”

Tako je prosila; njene besede so bile kakor tista vesela, v nebesa koprneča pesem, ki so jo prepevale Kurentove gosli.

Takrat se je opletel ob zidu sajast fant, zgrabil je dekleta okoli pasu in je planil v gnečo. Kurent se je ozrl za njo in je videl, da se je utopila kakor svetla kaplja v lužo. Gneča se je sukala, žibala se je in majala, eno samo pijano telo.

Ko je odbila polnoč, je Kurentova pesem nenadoma umolknila; tišina, strašnejša od smrti, je udarila v izbo. Gneča je trepetala, sunkoma je omahnila ter se zgrudila. Kakor so bili objeti, tako so padli, vprek drug preko drugega. Kurent je pogledal nanje in bilo mu je, da je stopil med mrliče, ki jih je bila kuga vzela in so jih pometali v smrdečo, strupeno jamo. V nobenem licu ni bilo krvi, nobena roka se ni genila; izpod trepalnice so belo strmele oči, usta so bila odprta, pa še hropela niso. Nad njimi je umirala rdeča, sajasta luč.

Stopil je mednje in groza ga je bilo; njega je bilo groza, ki se še smrti ni bal.

Starec sivolasec je ležal pod njim; glava mu je počivala na blatnih sosedovih čevljih. Kurent se je sklonil do njega; brezzoba usta so bila naširoko odprta, ena sama kost je bil obraz.

“Ali si mislil na svojo mladost, na kmečki dom in na svetlo polje, ko si mojo pesem slišal?” je rekel Kurent. “Nič nisi mislil! Tako malo, kakor slepi konj, tvoj tovariš-suženj pod zemljo; in tako malo, kakor slepi osel, ki vleče vodo iz vodnjaka in bo vlekel, dokler uklenjen ne pogine. Prepeval si, da bi prekričal svojo bridkost — kako boš jutri prepeval, ko boš vlekel svojo verigo? — Bog ti bodi vsaj toliko milosten kakor slepemu konju — dodeli ti ovsna na stare dni!”

(Dalje prihodnjič.)

***

Rezultati šentpavelske konvencije.

Eden glavnih propagatorjev za konvencijo dne 17. junija v St. Paulu je bil William Mahoney, šentpavelski unijski voditelj in urednik lista “Union Advocate”. Imel je povsem poštene namene in pri vsej akciji ni želel drugega kot enotno akcijo delavcev in farmerjev, katere je skušal zediniti v skupni stranki. Meseca decembra prošlo leto je sklical poseben sestanek, na katerem so razpravljali o možnostih sklicati nominacijsko konvencijo in se zedinili, da se bo vršila dne 30. maja v St. Paulu. Na decembski konferenci je bilo zastopanih precej skupin, med njimi par, ki so pod vplivom W. P. Mahoneyjeva skupina je v splošni sklenila preložiti konvencijo na dne 17. junija in W. P. je protestirala, toda se je končno udala in pričela še z večjo kampanjo za močno zastopstvo na konvenciji v St. Paulu. Kako se je stvar razvijala na

konvenciji in pozneje, je čitateljem znano. Mahoney je izprevidel, da je s svojo dobrohotno taktiko dosegel čisto nekaj drugega kot je hotel doseči, toda pomagati si ni mogel. Konvencija ni bila več pod njegovo kontrolo. Nominirala je svojega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata in ustanovila “skupno” stranko, vse le začasno, vse le pogojno na ljubo Mahoneyjevi skupini. Ako bi K. P. P. A. sprejela šentpavelsko platformo in se pridružila šentpavelski stranki ter nominirala La Folletta, bi morala McDonald in Bouck odstopiti v prilog kandidatom K. P. P. A. Ali W. P. ni imela tega namena, četudi je pristala v to koncesijo. Vedela je, da jo ljudje, ki se bodo sešli v Clevelandu na konvenciji K. P. P. A., bolj poznajo kakor pa dobrodušneži v Minnesoti. Skušala je pridobiti McDonalda popolnoma zase in ga pošiljala po svojih shodih, napadala je La Folletta in intrigirala v unijah, da bi z njih pomočjo povzročila razkol na konvenciji v Clevelandu. To se ni zgodilo in konvencija K. P. P. A. je bila složna. Mahoney, kateremu je K. P. P. A. odrekla delegatske pravice in mu odvzela sedež v eksekutivi, je videl, da je izigran. Podal je izjavo, s katero je obsodil vodstvo K. P. P. A. in se ob enem izrekel za podpiranje La Follettove kandidature. Kandidata dne 17. junija ustanovljene far.-delavske stranke je pozval, naj odstopita v prilog kandidatom K. P. P. A., kakor se je glasil sporazum. In res, na veliko iznenadenje vodstva W. P., McDonald in Bouck sta odstopila. Eksekutiva farmarske-delavske stranke z dne 17. junija je odstop sprejela na znanje, oziroma ga je “dovolila” in se izreкла za kandidate W. P. Sedaj pa se je čudil Mahoney, ker ni verjel, da imajo v imenovani eksekutivi večino pristaši W. P. Podal je zopet nekaj izjav, v katerih je povedal, da ga veseli, ker se je stvar končno razčistila. Kakor La Follette, tako se je tudi Foster “sam nominiral”. Kot predsednik stranke je sklical krog ožjih pristašev, nazval sestanek za nominacijsko konvencijo, mu naznanil, da sprejme kandidature in tako je bil proglašen za kandidata. Ker je W. P. šibka, večinoma organizacija nedržavljanov, ji bo težko spraviti svoje kandidate na glasovnico, razun ako bo pobirala podpise pod drugimi imeni, kar pa tudi ni verjetno da bi ji uspelo.

McDonald, katerega so razglašali za La Follettevega nasprotnika in predstavnika “enotne fronte”, kot si jo zamišlja W. P., je podal sledečo izjavo:

“Ko sem dovolil farmarski-delavski stranki, da lahko rabi moje ime v St. Paulu, sem to storil z izrecnim sporazumljenjem, da je moja nominacija le začasna in zavisi od izida clevelandske konvencije K. P. P. A. Nikdar nisem mislil, da kot kandidat dobim kaj več ko protestne glasove proti kandidatom starih strank, niti se nisem dal zapeljati v vero, da mi lahko tekmujejo s priljubljenostjo proslulega senatorja iz Wisconsinu. Upam, da sem s prošnjo na izvrševalni odbor farmer-laboritske stranke, da briše moje ime s kandidatne listine, razčistil situacijo in dal onim, ki so me nominirali, priliko, da združijo svoje vrste.”

Ko so to izjavo brali pri “D. S.” in drugih glasilih W. P., so se razjezili, ne toliko radi izjave, ampak radi truda in denarja, ki so ga potrošili za povzdigovanje ljudi, ki ne poznajo “hvaležnosti”. So pač slabo “manevrirali”, kot pravi “Radnik”. “D. S.” piše, da je vodstvo farmarske-delavske stranke odpoklicalo svoje kandidate zato, da napravi prostor kandidatom W. P. Najbrž niso čitali McDonalldove izjave, raditega jo tu ponatiskujemo, da bodo ljudje videli, kako “čisti” potvarjajo resnične vesti in jih prikrivajo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

“Socialistična stranka se je vlegla v zaslu- ženi grob.”

SHEBOYGAN, WIS. — Zopev imamo v rokah potrdilo, da je glavni namen “revolucionarne” “Del. Slovenije” boj proti socialistični stranki, od kar je bila potom posredovanja sedanjega urednika prodana hrvatski sekciji W. P. za svoto \$3000, dasi bi se jo po zatrdilu takratnega urednika “Radnika” lahko dobilo za par sto dolarjev. Tako je “D. S.” postala “revolucionarno” glasilo brez revolucionarjev.

Članek v 28. števil. omenjenega lista prekaša v blatenju socialistične stranke vse dosedanje. C. P. P. A. mu je dala povod za izbruh in urednik je s tem zopet pokazal netolerantnost in časnikarsko nesposobnost.

Uredništvo “D. S.” je pod svojimi novimi gospodarji že nešteto krat pokopalo socialistično stranko. V omenjeni izdaji pa zopet čitamo takoj v uvodu pod velikim naslovom sledeči stavek: “Socialistična stranka se je vlegla v zaslužen grob”.

Kljub temu, da je že “pokopana”, ji uredništvo “D. S.” posveča največjo pozornost in “bruha” v njo ogenj in žveplo. “D. S.” pravi, da je revolucionaren delavski list, torej logično bi se imela boriti zoper kapitalizem. Komur se ljubi z njo ukvarjati in listati po njenih straneh, ta vidi, da je “D. S.” ne protikapitalistični, ampak protisocialistični list. Napadi na kapitaliste, ali če hočete, na kapitalistični sistem, so tako prikrojeni, da služijo kot krinka za napadanje na socialiste in socialistično gibanje. Skoro ves prostor, kar ga “D. S.” porabi za politično gradivo, je napolnjen z napadi na — socialistično gibanje.

Socialistična stranka je na svoji konvenciji indorsirala predsedniškega kandidata La Folletta, ki ga je nominirala C. P. P. A., katere članica je tudi soc. stranka. S tem smo dosegli prvi uspešen korak v *enotno fronto* in “D. S.” in drugim “revolucionarjem” njenega kova to ne ugaja. Pravi, da smo izdali proletariat in nauke Marksovega socializma. Nasprotno je res. Marks ni učil, da naj bo zavedno delavstvo dogmatična sekta štirih sten, ampak da gre med maso in jo pridobi za socializem. Socialistična stranka ni izdala ničesar in je ostala kakor je bila, revolucionarna stranka. Ona se ni združila s kapitalističnimi strankami (kar bi bilo kompromisno), ampak z organiziranim delavstvom ki je zedinjeno v C. P. P. A. S tem je naredila eno največjih potez v svoji zgodovini, ker je dala aparat naše stranke na razpolago za grajenje skupne stranke ameriškega delavstva.

Na konvenciji C. P. P. A., katera je bila konvencija delavcev, ki so reprezentirali delavce, je bilo skoro četrtina socialistov. S simpatičarji socialistične stranke, katerih je bilo na konvenciji precej, bi lahko dosegli, da bi bil rezultat drugačen kot je bil, ne bi pa mogli doseči *boljših rezultatov*. Imeli so moč razbiti konvencijo, in če bi to storili, bi napravili greh nad ameriškim delavskim gibanjem. S korakom, ki ga je napravila socialistična stranka, je približala socialistične nauke masam ameriškega strokovno in industrialno organiziranega delavstva, brez katerega de-

lavске stranke v Ameriki nikoli ne bo. Socialistična stranka je dobila krasno priliko postati vodilna sila ameriškega delavstva na političnem polju. Radi izkušnosti njenih članov in njene častne zgodovine ter organizacij ki jih ima po raznih krajih republike ima vse pogoje za procvitanje v novi orientaciji. Meseca januarja se bo vršila nova konvencija z namenom, da se na nji ustanovi ameriška delavska stranka. Na tem zboru bo imela socialistična stranka še važnejšo besedo kakor na prejšnjih konvencijah C. P. P. A. Od treznosti ameriškega unijskega delavstva in od prevdarnosti socialistov je odvisen uspeh januarske konvencije. Kapitalistični listi rujejo in kažejo o socializmu nepoučenemu delavstvu nevarnost, ki jim preti od socialistične stranke. Na drugi strani pa grme provokatorji in namišljeni radikanci proti socialistom, ker so — izdali proletariat! Njihov namen je prozoren: povzročiti konfuzijo v delavskih vrstah. Tega pa jim ne bomo dopustili.

Zakaj se “D. S.” zgraža nad socialisti, ker so indorsirali La Follettovo kandidaturo? Mar niste bili tudi vi zanj? Ali ga ni izvrševalni odbor vaše stranke odobril za kandidata, ako bi hotel postati nosilec liste šentpavelske konvencije? Pripravljeni ste bili storiti vse da ga pridobite in vaši člani so ustanavljali celo “La Follette for President Clubs”, tako da jih je moral tajnik vaše stranke svariti, naj se ne navdušujejo preveč za LaFolletta, ker ste se nemara bali, da ne bo hotel postati orodje kake klike. Hodili ste okoli nje-ga, četudi “inkognito”, kakor mačka okoli vrele kaše. Nepričakovano in na vaše veliko presenečenje pa je objavil pismo, v katerem je udaril po sklicateljih šentpavelske konvencije in jih obdolžil, da nimajo poštenih namenov in radi tega je skupna akcija z njimi nemogoča.

Sedaj ga proglašate za buržuja, za predstavnika malomeščanstva, za hlapca Wall Streeta in tako naprej. Čudno, da se je vaša stranka drznila misliti, da bo podpirala ničvredneža kot kandidata za predsednika Zedinjenih držav!!!

Taktika, s katero mislite strniti delavstvo v enotno fronto, vam ne bo uspela, pač pa boste razpršili sami sebe in napravili svojo sekto še bolj brezpomembno kot je. Vaša taktika v resnici razdira posku-se strniti delavstvo v enotno politično organizacijo. Vaše razkrivanje in napadanje služi kapitalističnim interesom, četudi mislite, da koristite revoluciji. Kako veselo zakriče kapitalisti, kadar se vam posreči razbiti ali oslabiliti kako delavsko organizacijo. Kako neuspešni (in uspešni) ste, dokazuje konvencija, ki jo je sklicala lansko leto Farmer-Labor Party v Chicagu, in konvencija dne 17. junija v St. Paulu. Ko se je vršila prva, je bilo veliko pisanja in grmenja o “tretji” stranki, ki je prišla odrešiti ameriško delavstvo. Napisali so lepe programe (kopiranje socialističnih programov, katere so okrasili z bombastičnimi frazami), s katerimi so navdušili pol ducata ekstremistov za napadanje na socialistično stranko. Takoj po konvenciji pa se je pokazalo, da se je rodila mrtva stranka. Edini uspeh konvencije je bil, da je razbila prejšnjo farmersko-delavsko stranko na tri dele, ki sedaj vsi skupaj ničesar ne štejejo. Slično se je zgodilo s konvencijo 17. junija v St. Paulu, katero so dominirali pri-

staši W. P. kakor čikaško. Rezultat zadnje je isti kot prve.

Slovensko delavstvo se do danes ni dalo zavarovati provokatorjem, ki rujejo pod krinko radikalnih fraz, in prepričan sem, da se ne bo dalo niti v bodoče, ker je politično toliko izžolano, da se zaveda važnosti solidarnosti in konstruktivnega dela. Propadlo časopisje, za razdiranje najeti uredniki in importirani kričači se bodo moral izpametovati ali pa bodo potisnjeni ob stran ne da bi se kdo zmenil zanje. Namen vseh teh dervišev med nami je uničiti J. S. Z. in zanesiti razdor med našo delavstvo. To so poskušali že drugi pred vami in kakor so si oni polomili vratove, si jih boste tudi vi, ako ne postanete resnični borci za koristi delavskega ljudstva.

Anton Žagar.

ZAPISNIK

6. redne konference klubov Jugoslovanske Socialistične Zveze in društev Izobraževalne Akcije, katera se je vršila dne 22. junija 1924 v Slovenskem domu v Avelli, Pa.

Tajnik s. John Jereb otvori konferenco ob 10. dopoldne.

Predno se preide na dnevni red, predlaga s. L. Kveder, da naj bo vstop na konferenco dovoljen samo zastopnikom in članom soc. klubov. Obenem predlaga, da naj se nečlanom ne dovoli imeti govore na soc. shodih, ampak naj imajo pravico staviti vprašanja.

Predlog je bil odobran in sprejet.

Predlog, da naj se pri konferencah voli tudi reditelja, katerega naloga je paziti kedo poseti konferenco, je bil podpiran in sprejet.

Nato se preide na dnevni red.

Za današnjo konferenco je bil izvoljen za predsednika s. A. Bartel; za zapisnikarja s. L. Kveder in s. L. Zgonik za reditelja.

K točki 4 "Poročila tajnika in pomožnega tajnika," poroča tajnik s. A. Bartel o premoženju, katerega lastujejo soc. klubi iz zapadne Pennsylvanije. Račun je sledeči:

DOHODKI:

Preostanek do konference na Library, Pa.	\$ 35.10
Nabrano na konferenci v Library, Pa.	42.40
Soc. klub Harwick, Pa.	10.00
Soc. klub Herminie, Pa.	3.00
Soc. klub Homer City, Pa.	5.00
Soc. klub Library, Pa.	30.00
Skupaj	\$125.50

IZDATKI:

Oglasi v Prosveti	\$ 6.00
Vožnji stroški govornika iz Chicago, Ill.	25.00
Vožnji stroški govornika iz Pittsburgha, Pa.	6.00
Vožnji stroški s. J. Terčelju radi govornikov.	2.00
Preostanek v blagajni	86.50
	\$125.50

Torej kakor izkazuje gornji račun ima konferenca čistega premoženja \$86.50. V tej vsoti niso všteti prostovoljni prispevki, kateri so bili nabrani na shodu v Avelli, Pa.

K temu poročilu pripomni s. J. Trčelj, da je po shodu v Broughton, Pa. oddal sedajnemu tajniku s.

J. Jerebu vsoto \$47.72, katera je vključena v gornjem računu.

Na tej konferenci so zastopani klubi JSZ. iz sledečih naselbin: Sygan, Herminie, Canonsburg, South View, Meadowlands, Lawrence, Library, Renton, Harwick, Verona in Cliff Mine, skupaj enajst.

Terčelj apelira na delegate in člane JSZ., naj pridobijo društva, ki še niso včlanjena v J. S. Z., da se ji pridružijo in ji pomagajo pri njenem prekrojnem delu moralno in finančno.

Zornik poroča, da se v njihovi naselbini vedno prirejajo shodi, na katerih se skrbi za socialistično propagando tudi med ameriškim delavstvom. Sodrugi na Herminie store v tem oziru kolikor morejo. Njihova vsestranska agitacija je pokazala v okolišju Herminie že precej uspeha.

J. Bizjak, Meadow Lands, Pa., poroča med drugim, da je v njihovi naselbini umrla sodruginja Kate Premrov. S. Dermota iz Library poroča, da je njihov klub s smrtjo Fr. Gorenca izgubil zelo agilnega sodruga.

Poročila drugih delegatov so bila podana v smislu, da se razmere od zadnje konference v splošnem niso mnogo predrugačile. V nekaterih naselbinah se klubi jačajo, v drugih izgubljajo člane radi brezposelnosti, preseljevanja in podobnih vzrokov.

K točki "Razprava o agitaciji za pojačanje J. S. Z." izvaja A. Zornik, da so socialistični shodi, diskuzije, konference in posečanje sej okrajnih organizacij ter agitacija med delavstvom drugih narodov najboljša sredstva za jačanje socialistične stranke.

Poročila se vzamejo na znanje.

K točki 7 "Razprava o agitaciji za razširjenje Proletarca" omenjata Terčelj in Kveder, da je za J. S. Z. nujno potrebno, da dobi stalnega potovalnega agitatorja, ki bo ob enem tudi govornik in sposoben organizator. Kot tak bi agitiral za razširjanje glasila, organiziral nove klube in nastopal na shodih, sejah in drugih sestankih. Terčelj omenja, da bo moral peti redni zbor J. S. Z. v Clevelandu posvečati tej točki vso mogočo pažnjo.

V točki 8 "Razprava o agitaciji za razširjenje Izobraževalne akcije J. S. Z." govore Terčelj, Zornik, Dermota in drugi. Prva dva apelirata na navzoče, naj se pri društvenih potrditvah, da jih pridobijo za podpiranje našega gibanja, ki je tudi njihovo in namenjeno v korist vsemu delavstvu, Dermota pravi, da so pri nekaterih društvih S. N. P. J. člani tudi pristaši W. P., ki so mnogo krivi, da ideja Izobraževalne akcije ne uspeva tako kot bi morala.

K točki 9 "Diskuzija o dnevnem redu V. zbora J. S. Z." pravi A. Zornik, da bo šla letos soc. stranka v volilni boj najbrž z eventualno progresivno delavsko stranko, ki je v stadiju organiziranja. Apelira na navzoče, da naj po naselbinah agitirajo za enotno delavsko stranko, za kakršno se je izrekla soc. stranka na svojih konvencijah tekom zadnjih štirih let. Glede vprašanja nove stranke so posegli v diskuzijo Kveder, Terčelj in Dermota, nakar je bilo zaključeno, da homo to novo stranko podpirali, ako se bo zanjo izrekla socialistična stranka.

Glede vprašanja gradnje lastnega doma za Proletarca in JSZ. pravi s. L. Kveder, da naj se za sedaj radi slabih delavskih razmer in radi malega števila članstva naše Zveze akcija opusti. Za vzrok temu priporočilo nadalje navaja, da mnogo članov radi izrednih naklad prestaja plačevati prispevke.

Zornik je protivnega mnenja in se izraža v prilog Domu, ki naj se ga zgradi kakor hitro mogoče. Terčelj omenja, da bo o tem razpravljal peti redni zbor, ki ima nalogo napraviti definitivni zaključek. Dermota priporoča, naj se izdelata natančen načrt in se ga predloži članstvu na splošno glasovanje.

Pri razpravi o "Proletarcu" izvaja s. J. Ban, da bi bilo potrebno list povečati, tako da bo mogoče priobčevati več dobrih člankov in razprav. Nepotrebni dopisi naj se izpuste. Ako morajo priti dopisi v list, naj bodo kratki in jedrnati. Tudi pisma K. Telebana naj se izpuste. S temi izvajanja se popolnoma strinja tudi L. Kveder.

Pri točki 10 "Volitve odbornikov" je bil za tajnika Konference ponovno izvoljen s. John Jereb, kateremu da seja tudi zaupnico za njegovo dosedanje delo. Ker pomožni tajnik Fr. Demšar ni bil navzoč, je bilo zaključeno, da naj se v bodoče voli pomožnega tajnika iz tiste naselbine, v kateri bo naslednja konferenca. Ker bo prihodnja konferenca v Harwicku, je bil za pomožnega tajnika izvoljen s. A. Bartel.

Terčeljev predlog, da naj konferenca izvoli dva delegata na peti redni zbor J. S. Z., je bil podpiran in sprejet. Za delegata sta bila izvoljena J. Terčelj iz Hendersonvilla in Lovrenc Kavčič iz Sygna. — Glede dnevnice delegatom so bili stavljeni sledeči predlogi: J. Ban za \$6; Terčelj za \$7 in Dermota za \$10. Sprejet je bil Banov predlog.

K točki 11 "Razno (sklepanje o sedežu prihodnje konference itd.)" predlaga s. Vulč za sedež prihodnje konference Harwick in A. Zornik Pittsburgh, Pa. Večina se je izrekla za Harwick. Sprejet je bil predlog, da se prihodnja konferenca vrši četrto nedeljo v avgustu ob 10. dopoldne v Harwicku.

L. Kveder predlaga, da naj se letos ob času ki bo najprimernejši priredi skupni piknik socialističnih klubov v zapadni Pennsylvaniji, ki naj bi se vršil v Canosburgu. Predlog sprejet. Dermota je predlagal, naj se poveri canonsburškemu klubu storiti potrebne korake za dobavo prostora in urediti druge potrebne stvari, prihodnji konferenci pa naj da poročilo o pripravah. Predlog sprejet.

Bil je stavljen predlog, naj se za popoldanski shod, ki se bo vršil po tej konferenci, izvoli predsednika in tri ali več nabiralcev za prostovoljne prispevke v pokritje stroškov. Sprejeto. Za predsednika shoda, na katerem bo govoril dr. Van Essen iz Pittsburgha, je konferenca izvolila sodruga L. Zgonika. Za prvega govornika, ki je imel nalogo apelirati za prispevke in pojasniti naše delo je bil izvoljen s. J. Terčelj, za nabiralce pa L. Kveder in J. Ban.

Konferenca se je zaključila ob 15:50 popoldne.

Andy Bartel,

predsednik konference.

Louis Kveder,

zapisnikar konference.

Za Springfield, Ill.

SPRINGFIELD, ILL. — V Proletarcu je bilo poročano, da se bo piknik tukajšnjega soc. kluba št. 47 J. S. Z., vršil v nedeljo 27. julija. Ker pa za tisti dan nismo mogli dobiti prostora, smo datum preložili na prvo nedeljo v avgustu. Naš piknik se bo torej vršil dne 3. avgusta na istem prostoru kot smo ga označili v prejšnjem naznanilu, to je tam, kjer se je predzadnja nedeljo vršil piknik pevskega društva.

Sporočite o premembi tega datuma svojim znanem in prijateljem in jih povabite, da pridejo na našo priredbo v nedeljo 3. avgusta. — Odbor.

Konferenca članstva J. S. Z. v Chicagi.

CHICAGO, ILL. — V petek 18. julija se je vršila konferenca članstva kluba št. 1 in št. 224. Od slednje-ga je bilo navzočih le par članov. Od strani kluba št. 1 pa je bila udeležba obilna.

Seja je nominirala kandidata za tajnika J. S. Z. in kandidata v eksekutivo ter v nadzorni in prosvetni odbor J. S. Z.

Sodruga Joško Oven je podal poročilo o poteku petega rednega zbora J. S. Z., F. Zaitz pa je poročal o konvenciji K. P. P. A. in konvenciji socialistične stranke, katerih se je udeležil. Oba sodruga sta odgovarjala na razna vprašanja, ki so jih stavili sodrugi v pogledu teh zborovanj. Poročila sta bila sprejeta na znanje in odobrena.

Iz razpoloženja udeležencev je bilo razvidno, da se bodo čikaški klubi J. S. Z. zavzeli z vso svojo močjo sodelovati v novi orientaciji za prospeh socialistične stranke, naše Zveze in celokupnega delavskega gibanja.

Dramski odsek kluba št. 1 je poročal, da bo vpri-zoril kot prvo igro v prihodnji sezoni slovito Tolstojevovo delo "Moč teme." Odločil se je za to dramo, ker bodo igralci, katerih zahteva ta igra do petindvajset, imeli dovolj časa do 9. novembra, da se jo nauče. Druge igre bomo imeli na sledeče dneve: 4. januarja, 1. marca in in 10. aprila 1925. Prva pa bo prej omenjena, ki se bo vršila v nedeljo 9. novembra. — Poročevalec.

Prispevki v podporo "Proletarcu" in za njegovo razširjenje v letošnji kampanji.

DETROIT, MICH. — Po \$1.00: Milan Kokanovi, Fred Kočevar, Thomas Sluga, Frank Končiček in John Kosnitz, Thomas Petrich, Vincent J. Kenich, O. Nevlich, J. Bohinc; po 50c: Frank Habe, O. Maisel, Nick Sestanovich, Thomas Plahutnik, V. Bukovich, , Katie Petrich, Mary Jurca, Sidonija Zerovec, J. Frakel, F. Tramjanski; po 25c: Neimenovan, Martin Cainžel, L. Sabel, Neimenovan, V. J. Kenich (Nabiralec Joseph Oceppek) \$14.50

MORGAN, PA. — Društvo Bratstvo št. 6, SNPPJ., \$5.00; po 50c: John Kvartich, Lorenc Kavčič, Martin Dolenc, Nick Maudres, J. Lisjak, J. Ramovš, Max Kramžar; Jacob Dermota, 30c; po 25c: J. Varant, John Mur, F. Lesjak, M. Čebela, Andrew Ursitz, J. Sefler, F. Ursis, V. Likar; J. Horvat, 20c, (Lovrenc Kavčič, nabiralec, pošiljatelj Jacob Dermota) 11.00

CHICAGO, ILL. — Cecilija Jurca, \$1.00; po 50c: Frank Rudman, A. Lumpert, Mary Kovač, Mae Molek, John Ivanšek, John Puc, Math Pur-tar, P. Ceglar, J. Podbevšek; J. Lah, 35c; po 30c: J. Podgornik, Benčina; po 25c: M. Mihelich, F. Tauchar, W. Lavrich, Frank Pečnik, J. Picman, E. Bizjak, Frank Kordež, J. Filak; L. Medvešček, 15c; po 10c J. Cesar, P. Pretnar (Nabiralka Mary Udovich) 8.80

KRAYN, PA. — Tony Poje, \$1.00; po 50c: J. Ivančič, L. Krainc, F. Rudolf, A. Sluga, Andy Kašca; A. Grbec, 45c; A. Ošaben, 32c; J. Pina-rek, 30c; po 25c: I. Znidaršič, L. Ustnik, John

Svigelj, F. Turk, R. Bonder, L. Sterle (Nabiralec Alex Zabric, pošiljatelj L. Sterle)	7.07
STAR CITY, W. Va.—Društvo št. 388 S. N. P. J. (pošiljatelj George Belinc)	4.44
CHICAGO, ILL. — Po \$1.00: Frank Udovcib, Charles Pogorelec, A. Slabe, F. S. Tauchar, (Nabiralec F. S. Tauchar)	4.00
UNIVERSAL, IND. — Frank Konše in Mrs. Konše, 50c; Maro Savilo, 40c; po 25c: G. Viron, V. Moredeli, Marko, John Piligov, J. Onentl, P. Mazel, V. Verhovnik, Frank Gorše; po 20c: Max Juvan, J. Verhovnik; po 10c: Valentin Podobnik, Frank Klopčič; Jacob Krainz, 9c. (Pošiljatelj Vincent Verhovnik)	3.59
GILLESPIE, ILL. — Društvo št. 178 S. S. P. Z. \$2.00; Mike Lobl, 50c; po 25c: J. Homes, Paul Jesih, Peter Menchak; J. Oblak, 15c. (Pošiljatelj Peter Menchak)	3.40
CLINTON, IND. — Društvo št. 50 S. N. P. J. (Pošiljatelj F. Režišnik)	2.00
FRONTENAC, KANS. — Društvo št. 27 S. N. P. J. (Pošiljatelj J. Bogataj)	3.00
GIRARD, O. — Po \$1.00: Peter Jaklevich, Albert Jamšek; Louis Blažič, 50c; Anton Segina, 25c. (Pošiljatelj F. Lozier)	2.75
WHITE VALLEY, PA. — John Drab, \$1.00; Jacob Bele, 50c; po 25c: J. Zornik, John Kalister, Frank Bele, Lovrenc Kokelj (Pošiljatelj Janko Zornik)	2.50
VIRDEN, ILL. — Društvo št. 74 S. N. P. J. (Pošiljatelj Frank Stempihar)	2.00
WYANO, PA. — Društvo št. 340 S. N. P. J. (Pošiljatelj L. Vodopivec)	2.00
Skupaj	\$71.05

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:

K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	7
Andrej Bogataj, Cleveland, O.	6
Anton Zagar, Sheboygan, Wis.	5
Jernej Kokelj, Irwin, Pa.	3
John Olip, Chicago, Ill.	3
Anton Ocepek, Vandling, Pa.	3
Frank Zerovec, Kenosha, Wis.	2
L. Novak, Los Angeles, Calif.	1
L. Vodopivec, Wyano, Pa.	1
Christina Omahne, Clinton, Ind.	1
Janko Zornik, Export, Pa.	1

Listu v podporo.

XIV. izkaz.

CLEVELAND, O.—Soc. klub vt. 27 (nabrano ob priliki V. zbora J. S. Z.)	\$30.50
GLENCOE, O. — Anton Garden	15.00
WARREN, O. — Jacob Kotar	4.00
AVELLA, PA. — L. Kveder, nabral na konferenci klubov J. S. Z.	2.00
CLINTON, IND. — Christina Omahne	1.45
KENOSHA, WIS. — Frank Zerovec	1.20
HOSTETTER, PA. — Steve Kopriva	.25
Skupaj	\$54.40
Prejšnji izkaz	459.42
Skupaj	\$513.82

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec junij 1924.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne	Prejemki	Gl. stanu stranke	Drž. in okr. org.	Y. P. S. L.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:								
Carlville	20	10	..	\$ 9.50	..	..	..	\$ 1.80
Springfield	1	4	..	1.70	..	..	..	.50
Nokomis	6	2	..	2.50	..	..	..	.80
Virdeu	20	..	7	6.00	..	..	..	.90
Chicago št. 1.	80	10	..	27.50	..	..	..	11.30
Waukegan	11	3	..	4.35	20.84	16.70	..	1.70
INDIANA:								
Blanford	7	1	..	2.45	1.00	.80	..	.80
KANSAS:								
Mulberry	..	20	..	..	..	..	..	..
Gross	2	4	5	2.00	.75	.60	..	.55
IOWA: At large	..	3	..	1.05	.38	.30	..	.30
MINNESOTA:								
Chisholm	20	..	..	6.00	2.50	2.00	..	2.00
MICHIGAN								
Detroit	30	..	5	9.00	3.75	3.00	2.50	2.10
OHIO:								
Warren	10	5	..	4.75	..	..	1.25	1.50
Cleveland	40	10	..	15.50	..	..	..	5.50
Glencoe	4	1	..	1.55	..	..	..	.50
Girard	20	..	..	6.00	..	..	..	..
At large	6	..	..	1.80	12.00	9.60	..	1.40
PENNSYLVANIA:								
Herminie	10	9	..	6.15	..	..	1.25	1.90
Canonsburg	22	6	..	8.70	..	..	..	.10
Lawrence	23	1	..	7.25	..	..	1.00	2.40
Slovan	3	6	..	3.00	..	..	..	.90
Harwick	14	..	..	4.20	..	..	..	1.40
Mendowlands	9	1	..	3.05	..	..	..	.50
Verona	11	..	..	3.30	..	..	..	..
Homor City	8	..	..	2.40	..	..	..	..
Renton	1	3	..	1.35	..	..	..	.40
Avella	8	5	..	4.15	..	..	..	1.30
Cliff Mine	10	..	..	3.00	..	..	..	1.40
Library	10	4	..	4.40	..	..	..	1.60
Moon Run	1	..	28	.30	..	..	..	.10
Forest City	5	2	..	2.20	..	..	..	.80
West Newton	9	2	..	3.40	..	..	..	1.10
Lloydell	12	2	5	4.80	84.65	19.70	..	1.60
WEST VIRGINIA:								
Pursglove	40	..	..	12.00	5.00	4.00	..	1.80
WISCONSIN:								
Sheboygan	..	..	..	..	..	..	..	2.20
	473	94	70	\$174.80	\$70.87	\$56.70	\$6.09	\$51.15

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. junija	534	242	108
Razpečanih tekem meseca	473	94	70
Na roki 30. junija 1924	61	48	38
Članov prijavljenih v juniju			731

TAJNISTVO J. S. Z.

V staro domovino so odpotovali:

Anton in Julia Lukačević v Zagreb, Milivoj Braje v Zagreb, Henry Černy v Prago, Josef i Marije Ververka v Prago, Paul Tušek in Josip Kolenko v Zagreb, Z. C. Brkić in soproga Ana in Janevo kraj Beograda, Ivan in Augusta Frenk v Zagreb, Ana Šandova v Prago, Gusin Šimun v Vernezu kraj Beograda, Josip Majdak, Antonije Mitchell, Sylvie Kisor, Marko Vujić, Nikola Janković v Zagreb, Wm. Nicholson v Irsko, Emil Radović, Miško, supruga Doka i čerka Ana Kranjčić v Zagreb, Vaclav Hejtmanek v Prago, Josefa Janešovem u Pragu, Bohumil Hejtman in supruga Marie v Zlonice kraj Slaneho, Vincenc, Aloisie i Ludvig Konečni v Bohuslavice na Moravu, Leo Vyneck in supruga Molli v Podmak kraj Uhlirkih Janovic, Julie Lupačova s sinom William v Prago, Františka Smidingrova v Pisku, Ferdinand Kodada v Česke Budejovice.

Vse je odpremil parobrodni oddelek American State Bank in Kaspar State Bank, ki sta sedaj združeni v Kaspar American State Bank, 1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

BREZ NASLOVA

Iskra.

"Edinost", ki se sedaj poleg svojega ponaša tudi z enim podedovanim imenom, se pritožuje radi verske nestrpnosti, ki se je naselila med Amerikance. V mislih ima demokratsko konvencijo v New Yorku, kjer so se delegatje topli radi vere in takih bedastih stvari. Katoličani so volili za izrazitega katoličana in protestantje za izrazitega protestanta, za katerega je na skrivaj agitiral tudi K. K. K. Ženin Jerič imenuje vse skupaj bigote, pri tem pa je mislil samo na protestante. Ako bi bil nominiran Smith, bi mu napisal ducat člankov in hvalil napredovanje katoliške ideje.

* * *

Na demokratski konvenciji so katoličani in protestantje prinesli na dnevni red vprašanje vere zato, da so delegatje pozabili na ekonomske probleme. Oboji so bili v službi Wall Streeta. Edinost kara konvencijo, ker se ni zrekla proti K. K. K. Če je stvar taka, potem je za katoličane najboljše, da se pridružijo socialistični stranki, ki se je izrekla proti K. K. K. in vsem organizacijam, ki razdvajajo delavstvo pod krinko vere in podobnih pretvez. Če se ne motim, bi spadali med take organizacije tudi Kolumbovi vitezi, ki predstavljajo nekakšen katoliški KKK.

* * *

Polovica premogovnikov v Illinoisu "počiva", kar pomeni, da morajo delavci počivati. V drugih se dela le par dni v tednu. Ampak kmalu bo boljše. Cene žitom in drugim poljskim pridelkom so se dvignile in farfarji bodo imeli mnogo denarja, s katerim bodo nakupili strojev, obleke itd. Torej več dela v industriji. Tudi moka se je baje že podražila, kar najbrž pomeni dražji kruh. Ampak prosperiteta je na pragu in La Follette se jezi, ker mu bo odvzela glasove. Tako sem čital v listih, ki stoje zelo blizu žitne borze v Chicagu in denarnega trga v New Yorku. Prijatelji delavci, počivajte še nekaj časa, oddajte vaš glas Coolidgu in bodite veseli, da se prosperiteta povrača.

* * *

Debs je na starost napravil veliko napako, ker je šel v "business". Ameriško delavstvo namreč prodaja, dolar za glavo, ali pa glavo za dolar, kakor že hočete obrniti. W. Z. Foster ga je v Daily Workeru zelo oštel, ker se je izrekel za novo orijentacijo socialistične stranke in je pripravljen podpirati predsedniško listo K. P. P. A. Ko so Debsa vprašali, kaj misli o tej graji, je dejal, da se s komunisti ne bo prepiral, ker se mu zdi nesmiselno. Njim ne bi mogel ustreči drugače, kakor da bi se izročil njihovemu vodstvu, ampak on je socialist in ne mara biti žoga, s katero bi se igrali politični pustolovci. Čudno je, da so "komunisti" tako v skrbeh za bodočnost naše stranke!

* * *

Pristašem W. P. dajem tole priporočilo: Ako resno mislite na boj proti kapitalizmu, se pridružite socialistični stranki, kajti sedaj, ko si je izklesala pot med mase organiziranega ameriškega delavstva, bo rabila tisoče novih sodrugov, ki ji bodo pomagali

vzgojiti to maso za socializem. Pokažite, da ste za enotno fronto tudi v praksi, ne samo v agitaciji.

* * *

Po končani šentpavelski konvenciji sta jugoslovanska glasila W. P. zadržala, da poročila o konvenciji v naših listih niso bila resnična. Do pike so bila resnična, kar so potrdili dogodki. Društva, ki so prispevala iz blagajen za pokritje stroškov fiaska, ki je bil v naprej obojen postati fiasko, bi bila lahko pametnejša, kajti podporna društva slovenskih in hrvatskih jednot ne bodo ustanovila "enofne fronte" ameriškega delavstva. Za orodje pa je neumno služiti, bilo komurkoli.

* * *

Štefan Radič, voditelj hrvatske republikanske seljačke stranke, je bil v Moskvi, kjer se je posvetoval s komunističnimi agrarci in sovjetskimi državniki o problemu osvoboditve Hrvatske izpod imperialistične Srbije, kakor poročajo listi. Radič ima pravico iti v Moskvo, kakor so jo imeli ameriški progresivni senatorji. Pasič misli, da jo nima in od jugoslovanske vlade je res ni dobil. Toda Radičevi intervjuvi v Moskvi ne bodo koristili stvari, ki jo zastopa njegova stranka. Sicer pa je Radič slab politik in še slabši taktičar. Mogoče so ga v Moskvi kaj naučili, kajti potrebno bi bilo.

* * *

Letos bomo imeli razne protivojne demonstracije. Priporoča jih amsterdamska strokovna internacionala, ki je zborovala na Dunaju, in Zinovjev v imenu moskovske internacionale, ki je zborovala pred kratkim. Zinovjev je še dodal, naj bodo te demonstracije naperjene tudi proti socialistom, kateri so se mu zelo zamerili, od kar je izdelal svoj plan za svetovno revolucijo. Kadar se prično bratje sovražiti, so od vraga.

* * *

Ob priliki kongresa tretje internacionale so prihajale v Moskvo deputacije mladine in dajale zakletve Leninu ter mu obljubile, da bodo ostale zveste revolucionarnim idejam. Seljaki in drugi so prinašali simbolične darove v spomin Leninu. To je vse lepo in prav, ampak vendar diši po starih tradicijah. Samo bogovi in svetniki se menjajo. Na konvenciji soc. stranke je kongresnik Berger dejal, da je nasproten vsaki taktiki, ki hoče ustvarjati bogove. Delavsko gibanje je ali gibanje razumnih ljudi, ali pa ima značaj religioznega gibanja z verskimi tradicijami.

* * *

Naseljevanje iz južnih in deloma tudi severnih in zapadnih dežel Evrope je srečno omejeno in amerikanizem je obvarovan. Unije, ki so mislile, da so naseljenci krivi vsega zla, bodo lahko gledale smejeje v bodočnost. Drugače pa je v Zedinjenih državah po starem. Pravijo, da bo tako tudi še precej časa ostalo. Edino ameriški konzuli v evropskih deželah, ki izdajajo vize, čutijo razliko.

* * *

V Braziliji imajo revolucijo. Dasi je Brazilija republika in ne kaka avtokratična monarhija, se ljudstvo ne briga za nesmiselnosti kot je demokracija in rešuje politične zadeve in volji vlade večinoma z orožjem in jih strmoglavlja z orožjem. Človeška življenja so v Braziliji zelo poceni, kot v vsaki tradicionalno "revolucionarni" deželi. Brazilija ima neizmerna naravna bogastva, rodovitna polja, vodne sile itd., ampak njeno ljudstvo je v ogromni večini revno, ker se preveč peča z revolucijami pa premalo dela in premalo misli.

Wheeler podpredsedniški kandidat K. P. P. A.

Burton Kendall Wheeler, zvezni senator iz Montane, je bil nominiran za podpredsedniškega kandidata kot La Follettov drug na listi K.P.P.A. Wheeler je bil izvoljen v zvezni senat na listi demokratske stranke kot voditelj progresivnega gibanja v Montani. V senatu se je proslul s prosekutiranjem generalnega pravdnika Daughertyja in drugih članov ter uradnikov v Hardingovemu in pozneje v Coolidgovemu kabinetu, ki so bili obtoženi korupcije. Tako je postalo njegovo ime znano širom dežele. V politiki je nastopal skupno z La Follettom in ostalim progresivnim blokom. Po omenjenih obravnavah je bil Wheeler obtožen, da je sprejemal odvetniška dela od vladnih oddelkov od časa ko je bil izvoljen za senatorja, kar bi po zakonu ne smel. Borah in drugi progresivci so se postavili v bran za Wheelerja in izjavili, da so se denarni interesi zakleli-umazati njegovo poštenost z namenom, da ga očrnijo pred ljudstvom, kateremu služi in radi tega napravili zarotniško obtožbo.

Wheeler je že prej podal izjavo, da ne bo podpiral predsedniškega kandidata, ki ga je postavil Wall Street na listi demokratske stranke. V izjavi, v kateri je sporočil da sprejme nominacijo za podpredsednika na listi K. P. P. A., je podal razloge, zakaj se je ločil od demokratske stranke in čemu se je pridružil samostojnemu progresivnemu gibanju, zapopadenemu v K. P. P. A. Omenja, da je bil ves čas v boju za interese ljudstva in sodeloval v senatu s skupino, ki je stala v borbi proti denarni kasti. V senatu se ni glasovalo

po strankah, kadar so bili prizadeti vitalni ljudski interesi. Reakcionarni republikanci in reakcionarni demokratje so nastopali skupaj, kadar je bilo treba poraziti predloge, ki so bile ljudstvu koristne, in progresivci, ki so bili izvoljeni na listi ene ali druge stranke, istotako nastopajo skupaj.

Eksekutiva K. P. P. A. je bila pred clevelandsko konvencijo voljna nominirati za podpredsedniškega kandidata James Maurerja iz Pennsylvanije, katerega so priporočali socialisti. LaFollettova skupina pa je zastopala stališče, da je treba iztrgati progresivni element ne samo iz republikanske ampak tudi iz demo-

NAPRODAJ

dva stavbišča (loti) v Berwynu, blizu Metropolitan nadulične železnice. Prodam obe skupaj ali pa vsako posebej. Kraj je lep in grade se samo z opeke zidane poslopja. Cena tem stavbiščam je \$450 ena. Malo vsoto je treba plačati takoj, ostalo na obroke. Za nadaljna pojasnila pišite ali se oglasite: P. Urbanc, 2911 No. Talman Ave., Chicago, Illinois.

VABILO NA VELIKI KONCERT IN PIKNIK

ki ga priredi

PEVSKI ODSEK SOC. KLUBA ŠTEV 118

skupno s

SLOVENSKO ALEXANDER GODBO IZ CANONSBURGA, PA.

v nedeljo 27. julija ob 1. popoldne

Piknik in koncert se vrši v prijaznem senčnatem prostoru v naselbini

ALEXANDER, PA.

Uljudno vabimo rojake in rojakinje iz naše in drugih naselbin, da posetijo to prireditev. Program bo jako bogat in raznovrsten. Pevci in godba bodo nastopili z najnovjšimi koncertnimi komadi. Tudi za drugo zabavo bo najboljše preskrbljeno. Na svidenje! ODBOR.

SOCIALISTIČNI KLUB V KRAYNU (DUNLO), PA.,

priredi

v nedeljo dne 3. avgusta

VELIK PIKNIK

v prijaznem gozdiču pet minut hoda od Slovenskega doma.

V slučaju slabega vremena se bo vršila priredba v Domu.

Ob tej priliki bo nastopil v naši sredi govornik

FRANK ZAJEC
urednik "Proletarca"

Vstopnina prosta.

Za vsestransko postrežbo bo skrbel pripravljalni odbor.

Na svidenje dne 3. avgusta na naši prireditvi!

Vabi socialistični klub.

kratske stranke. Zato je priporočala za podpredsednika takega kandidata, ki je znan kot vodilen progresivec z pošteno zgodovino in velikimi zaslugami ter vplivom v javnem življenju. Poudarjala je, da moramo pri teh volitvah računati na zmago in izbrati za podpredsedniškega kandidata moža, ki uživa zaupanje pri vzbujenih masah ameriškega ljudstva. Ta skupina je prvotno želela nominirati člana zveznega vrhovnega sodišča Louis D. Brandeisa, ki je znan kot eden izmed najradikalnejših sodnikov v Zedinjenih državah in velik zagovornik ljudskih interesov. Brandeis je nominacijo odklonil z motivacijo, da je v stanju v sedanjih poziciji storiti za ljudstvo več kakor bi mogel kot kandidat za podpredsednika.

Glavni namen kampanjskega odbora je dobiti pri jesenskih volitvah za listo K. P. P. A. čim največje število glasov in svoje glavno delo bo koncentriral na države, v katerih računa na zmago, in med temi je tudi Montana in nekaj drugih zapadnih držav. Ko bo progresivno gibanje s to kampanjo temeljito oja-

čano, se bo pričelo s pripravami za organiziranje trajne stranke, ki ima biti ustanovljena na januarski konvenciji.

Socialistična stranka bo to kampanjo izrabila za pojačanje svoje organizacije, razširjenje svojega časopisa in negovanje razpoloženja za ustanovitev skupne stranke ameriškega delavstva in progresivnih farmerjev.

***

"THE NEW LEADER"

Najboljši angleški socialistični tednik v Ameriki je "The New Leader", ki izhaja v New Yorku. Vsebinsko je izbrana in za sotrudnike ima sposobne pisatelje in časnikarje. Prinaša pregled socialističnega gibanja doma in po svetu. Razprave in članke ter vse kar prinaša, je vredno, da se čita. Naročnina na "New Leader" je \$2 na leto. Naslov: "The New Leader", 7 E. 15th St., New York, N. Y. Naročnino sprejema tudi tajništvo JSZ. Sodrugi in somišljeniki, širite naše liste!

Največji denarni zavod izvzemši okolico v glavnem delu mesta

sta postali

dne 14. julija 1924

zedinjeni

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

AMERICAN STATE BANK

1825 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

izvratno napredujoči in vzorno upravljani banki, v en veliki finančni zavod

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Ta dan preneha American State Bank poslovati v njenih dosedajnih prostorih, 1825 Blue Island Ave. Njene odjemalce se prosi, da se obračajo v vseh njihovih bančnih zadevah na novo ime KASPAR AMERICAN STATE BANK, 1900 Blue Island Avenue, to je na dosedajni prostor Kaspar State Bank, kjer se bo posel obeh bank točno izvrševal do časa, da se uredi novi prostori.

Vlagatelji obeh bank se uljudno opozarjajo, da bodo njih vložne in čekovne knjižice polagoma izmenjene, v času vlaganja; zaradi tega ni potrebno zahtevati takojšnje izmenjavo; boljše je, da počakate, da pride prvi naval.

Dosedanji uradniki in uslužbenci bank, poverljivi, izkušeni in uslužni ljudje, bodo upravljali novo banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Avenue

Chicago, Illinois

Kapital in prebitek.....\$2,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠEGA DENARJA.

Imovina \$20,000,000.00

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ EDECE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA CLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana	2.00
VZBOBI IN BOJI, ertice, vezana ..	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50	MLEKARSTVO, s erticami s živinoreji s slikami	.75
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in ertic, broširana ..	.65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75	NALEZLJIVE BOLEZNI	.35
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana ..	.75	ČARLJEVA ZENITEV-TRJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana ..	.25	NARODNOGOSPODARSKI EBBJI	.25
ZAJDALOL (Ivan Moiek), povest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih	.30	NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana	.45
ZA SRECO, povest, broširana ..	.45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.	.60	NAS SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ	.75
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (Vl. Levstik), vezana ..	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana ..	.60	O KONSUMNIH DRUSTVIH ..	.10
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana ..	1.20	KASLIJA, drama v 3 dejanjih ..	.75	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE BEFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana ..	.40
ZMOTE IN KONEC GOSPODINE PAVLE, (I. Zorec), broširana ..	.40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA	.50
ZVONARJEVA HGI, povest, broširana ..	.65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	POGLED V NOVI SVET	.10
ZENINI NABE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30	NAVADEN OLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana ..	.35	POLITICNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragetin Lončar), broširana 76c, vezana ..	1.00
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah). Igra v treh dejanjih, broširana ..	.35	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami	.35
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana ..	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana ..	1.15
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana ..	2.00	ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ..	.85	RASTLINSTVO NARIS ALP, (F. Seidl)	.95
JOS JUREIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan ..	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih ..	.50	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar) ..	.25
II. zv. vezan ..	1.50	SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	BEFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana ..	.45
III. zv. vezan ..	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana ..	1.00	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SBRJ., 364 strani, vezana v platno ..	2.00
IV. zv. vezan ..	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITICNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UGNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Osvald), broširana ..	.50
V. zv. vezan ..	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata ..	.20	SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba ..	.40
VI. zv. vezan ..	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI RESEDNJAK (Dr. J. F. Kera) ..	5.00	SREBKA POČETNICA, (J. T.) ..	.50
		DEMOKRATIKEM IN RENSTVO, (Aleksija Štebi) ..	.10	SPRETNJA KUHARICA, broširana, 1.00c, vezana ..	1.25
		GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana ..	1.25	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana ..	.50
		JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled ..	1.00	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike ..	.10
		KATOLSKA CERKEV IN SOCIALIZEM ..	.25	V NOVO DEŽELO, (E. K.) broširana ..	.35
		KDO UNISUJE PROIZVAJAJNJE V MALEM ..	.20	ŠADRUZNA PRODAJALNA ALI KONSUM ..	.10
		KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels) ..	.20	ZAKON BIOGENEZIJE (J. Howard Moore, prevel I. M.) ..	1.50
		KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mezeš) ..	.25	ZA STABO PRAVDO, (Fran Erjavec) ..	.50
		KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pire) ..	.40	ZBIRKA BUDARSKIH IN FURSINSKIH IZRAZOV, (J. Beslaj) ..	.30
				ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec) ..	.25

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c. ....
(Imame jih dveje vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) .....

KRES, revija, l. 1922, št. 9-10..

KRES, revija, l. 1922, št. 11-12..

KRES, kulturni mesečnik, l. 1923, št. 2-3-4 .....

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV .....

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Tratzniski) ..

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki ....

TRJE LABODJE, ilustrirana revija .....

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana ..

ANCIENT LOWLY, (G. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane .....

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana .....

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana .....

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno ..

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana .....

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana .....

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana .....

FOOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana .....

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana ..

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana .....

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v demarni imperikalizem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba .....

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnic .....

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) .....

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana .....

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz madnjega štrajka (1913) coloradskih premegarjev, trda vezba .....

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana .....

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana .....

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani ..

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Demaški zdravnik, vezana .....

REPUBLIC OF PLATO, vezana ..

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana .....

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana .....

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana .....

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana ..

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana .....

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana ..

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba ..

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana .....

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) .....

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese .....

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) .....

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno .....

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota ..

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana .....

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana .....

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštno znamke.
Vse knjige pošiljamo poštno presto. Kljubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalna popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

Mars bo obiskal mater zemljo.

Znanstveniki pravijo, da sta najmanj dva planeta obljudena, namreč Zemlja in Mars. 22. avgusta 1924 nas obišče Mars, in sicer bo takrat oddaljen od zemlje samo 34,475,847 milj, to je najbližja razdalja med Marson in našo zemljo. Kadar je najbolj oddaljen od nas, pa meri ta razdalja 248 milijonov milj. Vse zvezdarne na svetu bodo ob tej priliki skušale doznati, ako eksistira življenje na Marsu. Naše zanimanje si lahko razlagamo, kajti življenje in zdravje sta naša največja zaklada. In to ve narava, ki nam nudi v svojem rastlinskem kraljestvu vse, kar potrebujemo za obrambo našega zdravja. Vse primesi v Trinerjevem zdravilno grenkem vinu imajo svoj postanek v rastlinstvu. Ta izborni ohranjevalec zdravja drži črevesje čisto in odprto, pomaga prebavi in povrne zdrav tek. Mrs. Pattie Porter nam je pisala iz Petersburga, Va., 16. junija: "Prepričala sem se o velikih rezultatih Trinerjevega zdravilno grenkega vina. Počutim se mnogo mnogo bolje in želim, da mi pošljete še pol tucata steklenic." Če vam vaš lekarnar ali trgovec ne moreta postreči, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Illinois.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebčin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna pestrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vseko tredo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.